

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 27. februar 2024
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Anne Plass Zachhau
Sagsnr.: 2023-06557
Dok.: 3157999

Høringsnotat om forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Gennemførelse af aftale om initiativer vedrørende omgørelsesfristen i straffesager)

Indholdsfortegnelse

1. Høringen.....	2
1.1. Høringsperiode.....	2
1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.....	2
2. Høringssvarene.....	4
2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget.....	5
2.2. Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget.....	5
2.2.1 Forlængelse af omgørelsesfristen for afgørelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald.....	5
2.2.2 Udvidelse af ordningen om forenklet proces for behandling af visse erstatningskrav.....	7
3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet.....	10

1. Høringen

1.1. Høringsperiode

Et udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Gennemførelse af aftale om initiativer vedrørende omgørelsesfristen i straffesager) har i perioden fra den 10. januar 2024 til den 7. februar 2024 (28 dage) været sendt i høring hos en række myndigheder og organisationer m.v.

Udkastet til lovforslag blev den 9. februar 2024 endvidere sendt til Folketingets Retsudvalg til orientering.

Herudover blev udkastet til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 10. januar 2024.

1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Nedenfor følger en alfabetisk oversigt over hørte myndigheder og organisationer m.v.

Ud for hver høringspart er det ved afkrydsning angivet, om der er modtaget høringsvar, og om høringsparten i givet fald har haft bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Høringspart	Hørings svar modtaget	Bemærkninger	Ingen bemærkninger	Ønsker ikke at afgive hørings svar
Advokatnævnet				
Advokatrådet	X	X		
Advokatsamfundet				
Amnesty International				

Center for Voldsramte				
Danner				
Dansk Kvindesamfund				
Dansk Psykolog Forening				
Dansk Socialrådgiverforening				
Danske Advokater	X	X		
Danske Familieadvokater				
Datatilsynet				
Den Danske Dommerforening	X			X
Dialog mod vold				
Digitalt Ansvar				
Dommerfuldmægtig foreningen				
Domstolsstyrelsen	X	X		
Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige				
Foreningen af Offentlige Anklagere				
Hjælp Voldsofre	X	X		
Institut for Menneskerettigheder	X	X		
Justitia				
Kvinderådet	X	X		
Kvinfo				

Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet)				
Landsforeningen af Forsvarsadvokater	X	X		
Landsforeningen for Voldsramte Kvinder				
Landsforeningen KRIM				
Landsorganisatione n af Kvindekrisecentre (LOKK)				
Lev uden Vold				
Offerrådgivningerne i Danmark				
Politiforbundet	X		X	
Retspolitisk Forening				
Røde Kors				
Samtlige byretter				
Syddansk Universitet (Juridisk Institut)				
Vestre Landsret	X			X
Østre Landsret	X			X
Aalborg Universitet (Juridisk Institut)				
Aarhus Universitet (Juridisk Institut)				

2. Høringssvarene

Nedenfor gengives de væsentligste punkter i de indkomne høringssvar om udkastet til lovforslag.

Justitsministeriets bemærkninger til høringssvarene, herunder om der er foretaget ændringer i anledning af høringssvarene, er skrevet med kursiv.

Under pkt. 3 er det opsummeret, hvilke ændringer der er foretaget i forhold til det udkast, som har været i offentlig høring. Her omtales også ændringer, som ikke har baggrund i modtagne høringssvar, men er foretaget på Justitsministeriets egen foranledning.

2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget

Politiforbundet har ingen bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Domstolsstyrelsen tilkendegiver, at eventuelle uforudsete merudgifter kan afholdes inden for domstolenes nuværende økonomiske ramme.

Kvinderådet betragter lovforslaget som endnu et vigtigt og nødvendigt skridt i retning af at sikre en bedre beskyttelse af forurettede i f.eks. sager om voldtægt.

Justitsministeriet har noteret sig synspunkterne.

2.2. Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget

2.2.1 Forlængelse af omgørelsesfristen for afgørelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald

Advokatrådet og **Landsforeningen af Forsvarsadvokater** anfører, at en forlængelse af omgørelsesfristen ikke vil forhindre menneskelige fejl, og at en forlængelse af sagsbehandlingstiden vil være en belastning for alle involverede parter i straffesagen.

Danske Advokater giver udtryk for, at de generelt oplever en ganske stor grundighed i politiets efterforskning, hvilket er rigtig positivt. Det betyder, at i de sager, hvor der sker påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, sker dette som udgangspunkt på baggrund af en særdeles velovervejede beslutning fra politiets side. Danske Advokater anfører, at fristen for

omgørelse på de i dag 2 måneder er fastsat bl.a. fordi, det er meget belastende for en sigtet at have en tiltale hængende over hovedet. Det vil derfor ifølge Danske Advokater belaste personen væsentligt, hvis man vælger at forlænge perioden med yderligere to måneder.

Danske Advokater anfører endvidere, at det også taler for forurettedes retsfølelse, at klagen bliver hurtigt afgjort, og at eventuelle genoptagelser ikke trækkes i langdrag.

Danske Advokater anbefaler derfor, at den gældende omgørelsesfrist på to måneder fastholdes, eller at fristen ændres således, at den løber fra modtagelsen af forurettedes klage i stedet for fra datoen for afgørelsen.

Endelig bemærker Danske Advokater, at en forlængelse af omgørelsesfristen vil få afledte konsekvenser. Det vil f.eks. få betydning i sager, hvor anklagemyndigheden efterfølgende vil afhøre personen i retten som vidne. Her vil en forlængelse af omgørelsesfristen fra to til fire måneder tilsvarende rykke muligheden for afhøringen således, at der tilsvarende skal gå to måneder længere, før afhøringen kan ske.

Kvinderådet mener, at der er behov for en lovændring, fordi hensynet til forurettede indtil nu ikke har været varetaget tilstrækkeligt, og at lovgivningen således ikke har ramt den rigtige balance imellem hensynet til ofret, sigtede og samfundet. Kvinderådet mener derfor ikke, at lovforslaget forringer den sigtedes retsstilling. Endelig anfører Kvinderådet, at lovændringen ikke kan stå alene, men at sagerne også skal prioriteres højere hos de ansvarlige myndigheder.

Hjælp Voldsofre anfører, at ændringen af omgørelsesfristen for så vidt udgør en forringelse af den tidligere sigtedes retsstilling, men at det næppe gør den store forskel for den tidligere sigtede, om omgørelsesfristen er 2 eller 4 måneder. Hjælp Voldsofre mener, at forurettede og samfundet generelt har en væsentlig interesse i at sikre, at der sker retsforfølgning, når der er grundlag for det. Hjælp Voldsofre er desuden meget tilfredse med, at politiet og

anklagemyndigheden har iværksat tiltag med henblik på at mindske risikoen for fejl.

Justitsministeriet bemærker, at forlængelsen af omgørelsesfristen er baseret på en afvejning mellem hensynet til den sigtede, hensynet til den forurettede og samfundets interesse i at sikre, at der sker retsforfølgelse, når der er grundlag for det.

Justitsministeriet bemærker desuden, at en forlængelse af omgørelsesfristen fra de nuværende 2 måneder til 4 måneder vil give myndighederne mere tid til at behandle klager over afgørelser om påtaleopgivelser og til at rette eventuelle fejl, der ellers ville have medført, at sagen ikke kunne forfølges yderligere, f.eks. at der ikke er givet meddelelse om en afgørelse om omgørelse til den, der har været sigtet. Forlængelse af fristen vil dog ikke kunne forhindre, at der kan ske sagsbehandlingsfejl. Det bemærkes i den forbindelse, at politiet og anklagemyndigheden har iværksat en række tiltag med henblik på at mindske risikoen for fejl i sager vedrørende omgørelsesfristen.

Endelig finder Justitsministeriet det ikke hensigtsmæssigt at ændre omgørelsesfristen, så den løber fra modtagelsen af forurettedes klage i stedet for fra datoen for afgørelsen. Det skyldes bl.a., at det efter ministeriets opfattelse vil kunne forhøje risikoen for fejl, hvis der indføres en ordning, hvor omgørelsesfristens længde vil variere fra sag til sag og ikke vil have en fast længde.

Justitsministeriet har på denne baggrund ikke foretaget ændringer af lovforslaget i anledning af ovennævnte høringssvar.

2.2.2 Udvidelse af ordningen om forenklet proces for behandling af visse erstatningskrav

Danske Advokater anfører, at man kan undre sig over, at forurettede i voldssager, røverisager, trusselssager, grove hærværkssager m.v. ikke omfattes af den foreslåede udvidelse af ordningen om forenklet proces for behandling af visse erstatningskrav.

Hjælp Voldsofre bemærker, at ofre for drabsforsøg, grov vold og andre (alvorlige) personforbrydelser kan have samme eller større erstatningskrav, som de er afskåret fra at rejse, hvis forkyndelse af omgørelsesbeslutning ikke sker rettidigt. Hertil kommer de pårørende, som også bør have mulighed for at søge erstatning i samme omfang som eksempelvis ofre for voldtægt.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der gælder et særligt beskyttelseshensyn til forurettede i sager om bl.a. voldtægt, overgreb på børn eller andet seksuelt forhold end samleje. Sådanne overtrædelser er blandt de allermest krænkende for forurettede, og det er derfor særligt problematisk, hvis politiet eller anklagemyndigheden begår fejl vedrørende omgørelsesfristen i disse sager. Justitsministeriet har derfor ikke fundet anledning til at udvide den foreslåede bestemmelse med yderligere overtrædelser.

Danske Advokater anfører endvidere, at det er noget rod at indsætte en bestemmelse om erstatning til forurettede i retsplejelovens kapitel 93 a, som handler om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at en udvidelse af muligheden for behandling af erstatningskrav efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a bør indsættes i retsplejelovens kapitel 93 a. Det bemærkes i denne sammenhæng, at det samtidig foreslås at ændre overskriften til kapitlet, så den fremover vil være "erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning m.v."

Institut for Menneskerettigheder mener, at der i lovforslagets bemærkninger bør være en beskrivelse af de erstatningsbetingelser, der gælder i anledning af krænkelse af menneskerettighederne.

Justitsministeriet har på baggrund af høringssvaret udbygget beskrivelsen under pkt. 2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger af dansk rets almindelige erstatningsregler med en beskrivelse af retten til godtgørelse i tilfælde, hvor der efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis er ret til godtgørelse

som følge af en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Hjælp Voldsofre mener, at det er et skridt i den rigtige retning, at forurettede kan søge om erstatning, hvis politiet eller anklagemyndigheden begår fejl. Hjælp Voldsofre anfører, at man kunne have overvejet at lægge spørgsmålet om erstatning over til Erstatningsnævnet. Hjælp Voldsofre anfører, at processen i Erstatningsnævnet er smidigere end processen efter retsplejelovens kapitel 93 a.

Hjælp Voldsofre mener, at det er betænkeligt, at den forurettede skal kende og have overskud til at iagttage de særlige regler, der gælder for erstatning efter retsplejelovens § 1018 h. Hjælp Voldsofre anfører, at der er mange instanser og frister at holde øje med, samt at forurettede ikke har det fornødne fysiske, psykiske eller mentale overskud til en længere proces. Derudover mener Hjælp Voldsofre, at det er uklart, hvornår forurettedes frist for at rejse erstatningskrav begynder at løbe. Hjælp Voldsofre mener derfor, at hvis erstatningsmuligheden skal have hjemmel i retsplejelovens kapitel 93 a, er der nogle nødvendige tilpasninger, der bør foretages for så vidt angår processen.

Formålet med udvidelsen af den forenkede proces i retsplejelovens kapitel 93 a for behandling af visse erstatningskrav er at gøre det lettere for forurettede at få behandlet erstatningskrav. Den forenkede proces i retsplejelovens kapitel 93 a anvendes allerede i dag i en række sager. Processen er således velkendt for involverede myndigheder m.v.

Erstatningsnævnet behandler navnlig sager om erstatning og godtgørelse for personskade forvoldt ved overtrædelse af straffeloven eller lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Den foreslåede regel i retsplejelovens § 1018 h, stk. 2, omhandler ikke sager om erstatning som følge af straffelovsovertrædelser, men derimod sager om erstatning som følge af politiets og anklagemyndighedens fejl vedrørende omgørelsesfristen. På den baggrund finder

Justitsministeriet ikke anledning til at foreslå, at sagerne skal behandles af Erstatningsnævnet.

Det bemærkes i øvrigt, at forurettede i de omfattede sager skal have beskikket en advokat, medmindre den pågældende efter at være vejledt om retten til beskikkelse af en advokat frabeder sig det, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 2. Den beskikkede advokat vil kunne bistå forurettede i forbindelse med fremsættelsen af et eventuelt erstatningskrav omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Justitsministeriet har på baggrund af høringssvaret fra Hjælp Voldsofre justeret lovforslaget, så det fremgår, at fristen på to måneder fra indgrebets ophør, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, 5. pkt., ikke gælder for forurettedes erstatningskrav, som er omfattet af det foreslåede § 1018 h, stk. 2. Dette vil dog ikke have betydning for, om kravet vil være forældet efter de almindelige regler om forældelse.

3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været i offentlig høring, indeholder det fremsatte lovforslag følgende indholdsmæssige ændringer:

- Den foreslåede udvidelse af retsplejelovens § 1018 h er ændret på baggrund af høringssvaret fra Hjælp Voldsofre, så fristen på to måneder fra indgrebets ophør, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, 5. pkt., ikke gælder for forurettedes erstatningskrav, som er omfattet af det foreslåede § 1018 h, stk. 2.
- Der er på baggrund af høringssvaret fra Institut for Menneskerettigheder tilføjet en beskrivelse i lovforslagets almindelige bemærkninger af retten til godtgørelse i tilfælde, hvor der efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis er ret til godtgørelse som følge af en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Herudover er der foretaget ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter.